

Asia: VN/14758/2021

Lausuntopyyntö: ehdotus ympäristöministeriön asetukseksi rakennuksen ilmastoselvityksestä

Osa 1. Asetusluonnoksen yleinen palaute

Tässä osiossa voit antaa yleistä palautetta asetuksesta, perusteluista ja esitetyistä vaikutuksista. Teknisiin yksityiskohtiin voit halutessasi antaa erikseen palautetta osiossa 2.

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Asetusluonnoksen tavoite on hyvä. Suomen Omakotiliitto pitää hyvänä vähähiilisen rakentamisen edistämisen. Maallikon ryhtyessä rakennushankkeeseen, kuten pientaloissa usein on, ei pätevän hiilijalanjäljenlaskijan löytäminen ole välttämättä mahdollista ilman selkeää pätevyysjärjestelmää. Lisäksi pientaloissa yksittäisen laskennan kustannusvaikutus on kohtuullisen iso, joten päällekkäisen laskennan vähentäminen esimerkiksi energiatehokkuuslaskennan kanssa on tärkeää. Lisäksi rakentamisen ja korjaamisen kustannuksia pientaloissa ei missään olosuhteissa tulisi lisätä, koska jo nyt hiilijalanjälkeen liittyvät lämmitysjärjestelmän uudistukset tulevat lisäämään asumiskustannuksia lyhyellä aikavälillä merkittävästi, jopa sietorajan ylitse.

Omakotiliiton lausuntoon liittyy olennaisesti epävarmuutta, koska lausunnolla oleva ehdotus liittyy uudistettavaan MRL:ään, joka ei vielä ole lausuntovaiheessa. Omakotiliitolla ei ole tiedossa lainsäädäntöä, joten lausuttava asetusta liittyy.

a. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä selkeä ja ymmärrettävä?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Menetelmä on pääosin selkeä, mutta yksityiskohdissa on pientalojen osalta merkittävää tarkentamistarvetta esimerkiksi laskennan laajuuden osalta.]

b. Onko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi tarpeeksi kattava, jotta se osaltaan tukee hiilineutraaliuden saavuttamista Suomessa?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ehdotuksen vaikutuksia on vaikeaa arvioida kokonaisuutena ilman tarvittavien tarkennuksien ja rajoitusten tekoa.]

c. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi sekä uusille että korjattaville rakennuksille?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Menetelmä ei mielestämme sovellut korjausrakentamisen hiilijalanjäljen määrittämiseen. Korjausrakentamisen ilmastovaikutuksia on tehokkaampaa ohjata esimerkiksi energiatehokkuuden parantamiseen liittyvien uudistuksien kautta.]

d. Soveltuuko asetuksessa esitetty arviointimenetelmä mielestäsi käytettäväksi rakennuksen suunnittelun aikana ennen rakentamisluvan hakemista?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Menetelmä antaa suuntaa suunnitteluvaihteessa, mutta tarkkuus on varsin heikko. Hyöty tulee todennäköisesti parempana hiilijalanjäljen huomioimisena, kuin varsinaisena optimointina.]

e. Muita yleisiä kommentteja:

Maallikon on lähes mahdotonta arvioiden elinkaariarvioinnin tekijän pätevyyttä, jos alalta puuttuu selkeä pätevyysjärjestelmä. Lisäksi KSE sopimusehdot eivät päde yksityishenkilön ostamaan palveluun, mikä osaltaan rajoittaa myös tarjonnan määrää verrattuna ammattimaisiin rakennuttajiin.

Osa 2. Kommentit asetusluonnoksen pykäliin

1 § Rakennuksen vähähiilisyden arviointi

Onko arvioinnin vastuun rajausta pääsuunnittelijan, rakennussuunnittelijan ja erikoissuunnittelijan tehtäväksi mielestäsi sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Ei-ammattimaisen rakennuttajan on lähes mahdotonta arvioiden elinkaariarvioinnin tekijän pätevyyttä. Ehdotuksessa pitäisi selkeästi määritellä vastuutaho ja sille asetettavat vaatimukset.]

2 § Määritelmät

Onko määritelmät kuvattu mielestäsi selkeästi?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Teksti on selkeää, mutta varsinkin hiilineutraalius olisi määritellä. Kaikkia relevantteja asioita ei varmastikaan ole määritelty luonnoksessa, mutta tärkeimpien määritelmät ovat hyvä olla selkeät.]

3 § Arvioinnin kohde

Vähähiilisyys arvioitaisiin sekä rakennukselle että rakennuspaikalle. Onko arvioinnin rajausta mielestäsi sopiva?

Kyllä

Arvioinnin ulkopuolelle jätettäisiin rakennuspaikan kasvillisuus ja maaperä, sekä purettavat rakenteet, väliaikaiset telineet ja suojaukset. Onko arvioinnin rajausta mielestäsi sopiva?

Kyllä

4 § Arviointijaksojen pituudet

Arviointi tehtäisiin yleensä 50 vuoden ajanjaksolle, kuten muissa pohjoismaissa ja EU:n Level(s)-menetelmässä. Onko arviointijakson pituus ja sen vakiointi mielestäsi hyvä lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Arviointijakson pituus on perusteltavissa EU-levelsin yhteneväsyydellä. Samalla kuitenkin menetetään kannustavuus pidempiaikaiseen rakentamiseen. Asuinrakennuksissa 50 vuotta on kuitenkin käytännössä osoittautunut melko lyhyeksi käyttöiäksi.]

5 § Arvioinnissa käytettävät tiedot

Arviointiin voitaisiin käyttää sekä kansallisen päästötietokannan että rakennustuotteiden ympäristöselosteiden tietoja. Onko tämä tietosisältö mielestä sopiva?

En osaa sanoa

6 § Hiilijalanjäljen arviointi

Hiilijalanjälkeen laskettaisiin rakennustuotteiden valmistus, kuljetukset, rakentaminen, energian kulutus, rakennustuotteiden vaihdot, rakennuksen purkaminen, purkumateriaalien kuljetus, jätteenkäsittely ja loppusijoitus. Onko hiilijalanjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

Kattavuus on riittävä

7 § Rakennustuotteiden valmistus

Arviointi sisältäisi rakennuksen kantavan rungon, täydentävien rakenteiden, talotekniikan pääosien sekä rakennuspaikan keskeisten rakenteiden ja perustusten tuotteiden valmistuksen. Onko arvioinnin kattavuus mielestäsi sopiva?

Kattavuus on riittävä

Uudelleen käytettävien rakennustuotteiden hiilijalanjälkeä tai niiden uudelleenkäytön valmistelun hiilijalanjälkeä ei tarvitsisi arvioida. Onko periaate mielestäsi sopiva?

Kyllä

8 § Rakennustuotteiden vaihdot

Arviointiin ei sisältyisi uusien rakennusten elinkaaren aikana tapahtuvan laajamittaisen korjauksen tai ennakoimattomien rikkoontumisten vaikutus. Onko tämä rajaus mielestäsi sopiva?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Käyttöikänsä alle 50-vuoden laskentajakson kestävien tuotteiden korjaukset tulisi huomioida. Ennakoimattomien rikkoutumisten vaikutuksien arviointi olisi kuitenkin ylimääräinen epävarmuustekijä.]

9 § Rakennus- ja purkumateriaalin käsittely

Arviointiin ei sisältyisi uuden rakennuksen tontilta purettavien aiempien rakennusten tai rakenteiden purkamisen ja jätteenkäsittelyn vaikutus. Onko tämä rajaus mielestäsi sopiva?

Kyllä

10 § Rakennus- ja purkumateriaalin loppusijoitus

Onko loppusijoituksen vaikutusten arviointi kuvattu riittävän selkeästi?

-

11 § Kuljetukset

Rakennustuotteiden ja purkujätteiden kuljetusten vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

-

12 § Työmaatoiminnot

Työmaan vaikutukset voitaisiin arvioida joko taulukkoarvojen pohjalta tai laskien hankekohtaisesti kaavan mukaan. Ovatko nämä vaihtoehdot mielestäsi riittävät?

-

13 § Energian käyttö

Energian käytön vaikutukset laskettaisiin muiden pohjoismaiden ja EU:n Level(s)-menetelmän mukaisesti käyttäen skenaarioita eri energiamuotojen hiilijalanjäljen ennakoituille vähenemille tulevaisuudessa. Onko tällaisten skenaarioiden käyttö mielestäsi sopiva lähtökohta arvioinnille?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Hiilijalanjälkilaskennan tulokset eivät saisi olla myöskään ristiriidassa e-lukulaskennan kanssa. Pientaloasukkaalla ei välttämättä ole ammattitaitoa selvittää tuloksien erilaisuutta ja ristiriidat syövät molempien laskentojen uskottavuutta.]

14 § Hiilikädenjäljen arviointi

Rakennuksen hiilijalanjäljen rinnalla arvioitaisiin myös mahdolliset myönteiset ilmastovaikutukset, joita ei syntyisi ilman rakennushanketta. Onko tällaisen ns. hiilikädenjäljen arviointi mielestäsi tarpeen?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Hiilikädenjäljelle ei tarvitse asettaa vaatimuksia. Laskenta on kannatettavaa, jos sille saadaan selkeät säännöt eikä se aiheuta merkittäviä lisäkustannuksia pientalohankkeille.]

Hiilikädenjälkeen luetaan rakennustuotteiden uudelleenkäyttö ja kierrätys, kierrätyspolttoaineet ja jätteenpoltto, uusiutuva energia, pitkäikäiset hiilivarastot ja sementtipohjaisten tuotteiden karbonatisoituminen. Onko hiilikädenjäljen kattavuus mielestäsi riittävä?

-

15 § Uudelleenkäyttö ja kierrätys

Onko uudelleenkäytön ja kierrätyksen hiilikädenjäljen laskenta kuvattu selkeästi?

-

16 § Hyödyntäminen kierrätyspolttoaineena

Onko kierrätyspolttoaineen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

-

17 § Hyödyntäminen polttolaitoksessa

Onko energiana hyödynnettävien materiaalien hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

-

18 § Ylimääräinen uusiutuva energia

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

-

19 § Hiilivarasto

Onko ylimääräisen uusiutuvan energian hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

-

Hiilivarasto lasketaan vain niille rakennusosille, jotka pysyvät rakennuksessa tai rakennuspaikalla vähintään 100 vuoden ajan. Onko vähimmäisajan määrittely mielestäsi tarpeellista?

Kyllä

20 § Karbonatisoituminen

Onko karbonatisoitumisen hiilikädenjäljen arviointi esitetty selkeästi?

-

21 § Ilmastaselvitys

Ilmastaselvitys laadittaisiin rakentamislupaa haettaessa ja se olisi päivitettävä ennen rakennuksen käyttöönottoa, jos muutoksia on tullut. Onko ilmastaselvityksen kaksivaiheisuus mielestäsi sopiva lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Päivitys on mielestämme tarpeellinen vain, jos muutokset ovat merkittäviä.]

22 § Ilmastaselvityksen sisältö

Onko ilmastaselvityksen vähimmäisisältö mielestäsi tarpeeksi kattava?

Kattavuus on riittävä

23 § Vähähiilisyden tulosten esittäminen

Tulokset esitetään erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle. Tämän jaon pohjalta voitaisiin myöhemmin asettaa pelkästään rakennusta koskevia päästörajoja. Onko arvioinnin tulosten jako erikseen rakennukselle ja rakennuspaikalle mielestäsi sopiva lähtökohta?

Muutosehdotus tai muu kommentti: [Päästörajat voivat aiheuttaa siirtymää maanalaisten osien optimointiin. Lisäksi kaavoituksella määritellään isoin osin hiilijalanjälkeä (massoittelu, rakennuspaikka jne.), jolloin rakennushankkeeseen ryhtyvän vaikutusmahdollisuudet voivat jäädä haluttua vähäisemmäksi.]

24 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Kommentit:

-

Osa 3. Vähähiilisyden arvioinnin menetelmäohje

Kommentit ja muutosehdotukset menetelmäohjeeseen:

-

Tähtikunnas Janne
Suomen Omakotiliitto ry